

Rapport från Värmönstringen den 26 maj

Lördagen den 26 maj genomförde I 21 Kamratförening en utflykt för att deltagarna skulle få återuppleva lite övnings- och skjutfältsnostalgi. Vädret var strålande och drygt tjugo medlemmar var med på utflykten.

Med buss förflyttade vi oss till Gnun och östra änden av Torplinjevägen där Ted Olows mötte. Ted har under några terminer varit ledare för kamratföreningens studiecirkel som forskat om *Människor och bosättningar i Torplinjen*¹. I studiecirkeln har Karl-Erik Svensson, Rolf Jansson, Hans Naucclér och Ivan Pettersson deltagit. Studiecirkelns slutrapport kommer senare att publiceras på denna hemsida.

Ted Olows och Margita Eriksson vid det Berglundska torpet som låg längst till öster i Torplinjen. Ted berättade att torpet anlades 1871 av Johan Berglund och hans hustru Margareta Johanna. Paret flyttade från torpet 1910, då regementet övertog arrendet. I 21 hyrde ut torpet till 1948 då det revs. De sista som bodde på torpet var kvinnor som arbetade på regementet. Torpet fick då smeknamnet "Erotiken". Foto Lars Boström.

Väster om det Berglundska torpet låg det Wikbergska torpet som Lars Wilhelm och Anna Christina Wikberg byggde 1870. Den sista personen som bodde på torpet hette Elida Wikner och var civilanställd på regementet.

Torpet fick under hennes tid namnet "Skällande hundtorpet" då hon hade en skällande hund på tomten. Ett namn som sedan hängde med ända tills huset revs 1960.

¹ Torplinjen är området längst den väg som går mellan Tjärnmyrvägen och Gnun i anslutning till skogsbrynet söder om det som var I 21 nya motorområde och där nu bland andra Berners har sina lokaler.

Ytterligare västerut låg det Holmbergska torpet. Det anlades 1871 av skomakarmästare Johan Holmberg med hustru Margareta. Johan var egenföretagare och bedrev sin yrkesutövning i hemmet. 1890 byggde Johan ett nytt hus dit han flyttade sin rörelse.

1910 meddelade regementet att man ville disponera marken, där det äldre huset stod. Johan byggde då en övervåning på sitt nya hus och flyttade dit med familjen. Det äldre huset hyrdes sedan under många år ut till anställda vid förbandet och revs 1960. Johans ”nya hus” användes från 1969 som sommarbostad av familjen. Huset brann ned 1991.

*De flesta av de manliga deltagarna befann sig på hemmaplan där de lett övningar eller övats och det fanns många minnen från den tiden att berätta för varandra. Fr. v. Jan Andersson, P-O Wikström, Sten Lönn, Rolf Könberg, Kurt-Allan Bylund, Bernt Johansson och Hans Naucér.
Foto Lars Boström.*

Omedelbart sydost om vägskälet där Torplinjevägen tar av från Tjärnmyrvägen låg det Kraftska torpet. Det uppfördes 1859 av skomakarmästare Jacob Kraft. Hustrun Katarina föder 1859 sonen, Nils Jacob, och 1863 dottern, Barbro. Barnen flyttade i vuxen ålder hemifrån.

1888 flyttade sonen Nils Jacob tillbaka till torpet. Föräldrarna dör 1890 och 1894. Nils Jacob bor efter deras död kvar på torpet till 1912.

Det Kraftska torpet kom sedan att under många år användas som tjänstebostad för anställda vid regementet. 1953 tog chefen för I 21, överste Erland Lindhammar, initiativet till att omvandla torpet till ett regementsmuseum. 1973 flyttades torpet med samlingar till Hågesta Gård där det blev kvar till 1993 då det skänktes till Sollefteå hembygdsförening och flyttades till deras anläggning till Ådalsbyn.

Från det Kraftska torpet fortsatte resan med buss till Tjärnmyren där Per-Olof Wikström tog över guidningen. Fr. v. Erik Thorsell, Kerstin Svensson, Helga Eriksson, Hans Naucclér, P-O Wikström och Marianne Höglén. Foto Lars Boström.

Bakom åskådarna låg mangårdsbyggnad på Tjärnmyrens gård även känd som "Beckmanska villan" Fr. v. Margit Naucclér, Kjell Nilsson, Rolf Könberg, Margita Eriksson (delvis skymd), Nils-Erik Gidlund och Kurt-Allan Bylund. Foto Lars Boström.

Olle Wikström berättade att Tjärnmyrens gård uppfördes 1915 som mangårdsbyggnad på det stora jordbruk som då drevs i Tjärnmyren. Jordbruket omfattade 150 odlade tunnland och 100 kor. Tjärnmyrens gård ödelades av en eldsvåda 1965.

200 meter från Tjärnmyrens gård låg Vinkelladan, en byggnad som var Tjärnmyrens gårds ladugård och mejeri. Vinkelladan var för många befäl och åldersklasser värnpliktiga en högt skattad matsal och värmestuga speciellt under alla de kalla stridsskjutningsdagarna vintertid. Natten mot den 8 oktober 1979 brann Vinkelladan och gamla målboden i Tjärnmyren ned. Byggnaderna hade då tillhört I 21 sedan 1938.

I Berghem låg under många år skjutfältets säkerhetscentral och målbod. Här hade också chefen för skjutfältet sin expedition. Efter Vinkelladans brand uppfördes en ny matsal, målmaterielförråd, skjutsäkerhetscentral och expedition längre norrut på skjutfältet.

Den nya anläggningen fick namnet "Nya Berghem" och 1983 flyttade man in i lokalerna. Den gamla anläggningen kom då att benämnas "Gamla Berghem".

Här har man gjort halt på vägen söder om Tjärnmyrberget, mitt emellan Vinkellada och "Gamla Berghem. P-O berättar om de anfallsbanor som fanns på skjutfältet och de radiostyrda SAAB-målen, som föll när de träffades. Som regel sköts det på fältet under senare delen av ett utbildningsår med hela skyttekompanier som ofta understöddes av ett granatkastarkompani och en pansarvärnspluton. Skjutningarna genomfördes både i dagsljus och i mörker med stridsfältsbelysning. Allt möjligt tack vare väl fungerande säkerhetspersonal och dukningsgrupper.
Foto Lars Boström.

Värmönstringen avslutades med kaffe och bulle i fikarummet på Skjutfältsexpeditionen. Målet för dagen var nått då vi alla fått en givande nostalgitripp i Torplinjen och på Tjärnmyrens skjutfält. Stort tack till alla ni gjorde dagen möjlig.

Lars Boström

Deltagarna samlade framför bussen vid "Nya Berghem". Fr .v. Margit Naucér, Marianne Höglin, Ebbe Ingvarsson (bussförare), Kerstin Svensson, Olle Norlin, Bernt Johansson, Kurt-Allan Bylund, Jan Andersson, David Lundin Kjell Nilsson, Margita Eriksson, Hans Naucér, Nils-Erik Gidlund, Helga Eriksson, Rolf Könberg, Erik Thorsell, Sten Lönn, Per Naucér och P-O Wikström. På bilden saknas Ted Olovs, Karl-Erik Svensson och Lars Boström.

Foto Lars Boström.